

ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

ЧОРНИЙ РИНОК ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Презентація результатів дослідження

Олександр Жолудь,
старший економіст ЦЕС

Марія Репко,
заступник директора ЦЕС

Чому «чорний ринок» – це погано

Доларизація та чорний ринок:

- Офіційна статистика не відображує дійсність

2013 рік | населення купує **\$1,6 млрд** на місяць

2015 рік | населення купує **\$57 млн** на місяць

Чому «чорний ринок» – це погано

Доларизація та чорний ринок:

- Офіційна статистика не відображує дійсність
- Наявність ліквідного та доступного чорного ринку потенційно сприяє іншим злочинам

ВАЛЮТА	МІНЯЙЛО	НАЛ	МЕЖБАНК	НБУ
17:45 - Сьогодні				
	ПОКУПКА	ПРОДАЖА		
USD	26.6251↑	26.7718↑		
EUR	29.4109↑	29.6721↑		
RUB	0.3439↑	0.3498↑		
→ Все заявки (418)				

ВАЛЮТА	МІНЯЙЛО	НАЛ	МЕЖБАНК	НБУ
16:59 - Сьогодні				
	ПОКУПКА	ПРОДАЖА		
USD	25.8900↓	25.9700↑		
EUR	28.8155↓	28.9020↓		
RUB	0.3333↓	0.3347↓		

Чому «чорний ринок» – це погано

Доларизація та чорний ринок:

- Офіційна статистика не відображує дійсність
- Наявність ліквідного та доступного чорного ринку потенційно сприяє іншим злочинам
- Банки недоотримують прибуток від операцій

Оціночна сума втраченого прибутку

\$200-250 млн на рік

Чому «чорний ринок» – це погано

Доларизація та чорний ринок:

- Офіційна статистика не відображує дійсність
- Наявність ліквідного та доступного чорного ринку потенційно сприяє іншим злочинам
- Банки недоотримують прибуток від операцій
- «Сірий» експорт та імпорт отримують конкурентні переваги

Тіньова економіка за оцінками МЕРТ

2013 рік | **35%** офіційного ВВП
1 кв 2016 року | **41%** офіційного ВВП

Звідки з'являється «чорний ринок»?

Обмеження вільного
курсоутворення
(«штучний» курс)

Обмеження на
максимальну суму обміну,
документи

Різна маржа через
додаткові збори з обміну

Неформальний ринок
з'являється там, де
**формальний не може
повністю забезпечити
потреби споживачів** за
обсягами, ціною або
іншими характеристиками

Моделі

- **Адекватність статистики** – необхідна умова для ухвалення рішень щодо монетарної політики
- **Дані НБУ є не повними:** обсяги купівлі-продажу валюти населенню значно відрізняються від рівнів до 2014 року
- **Неформальний ринок не звітує**, тому неможливо отримати звітність від чорного ринку
- **Моделі допоможуть оцінити обсяги**, інформацію про які неможливо зібрати напряму

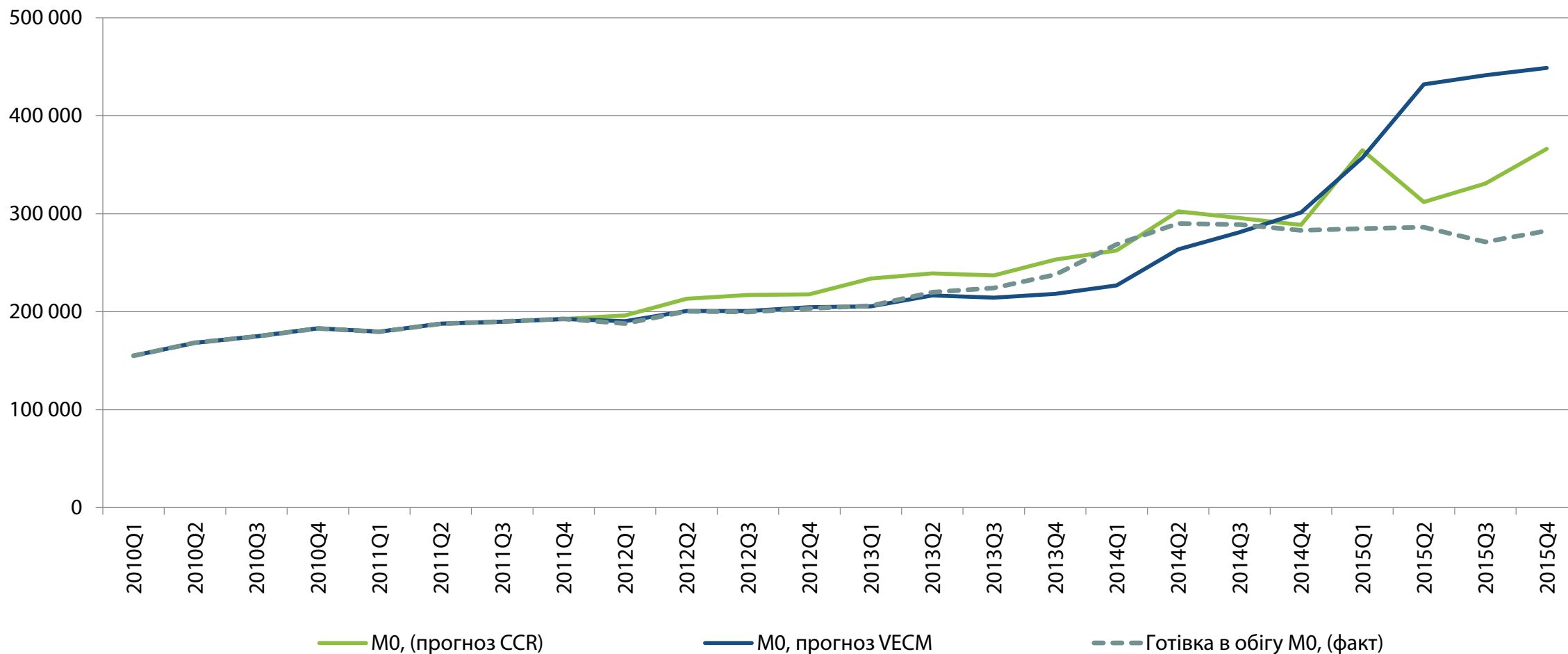
Модель 1. Зв'язок доходів і попиту на готівку

- **Зростання доходів** має збільшувати попит на готівку
- Якщо не відбувається зростання готівки імовірно доходи спрямовуються деінде

*Реальний попит на готівку також залежить від існування/поширеності інших засобів платежу (безготівкові розрахунки) та заощаджень (іноземна валюта, банківські депозити та інші грошові активи)

Оцінка попиту на готівкову гривню та фактичний обсяг готівки (M0), млн грн

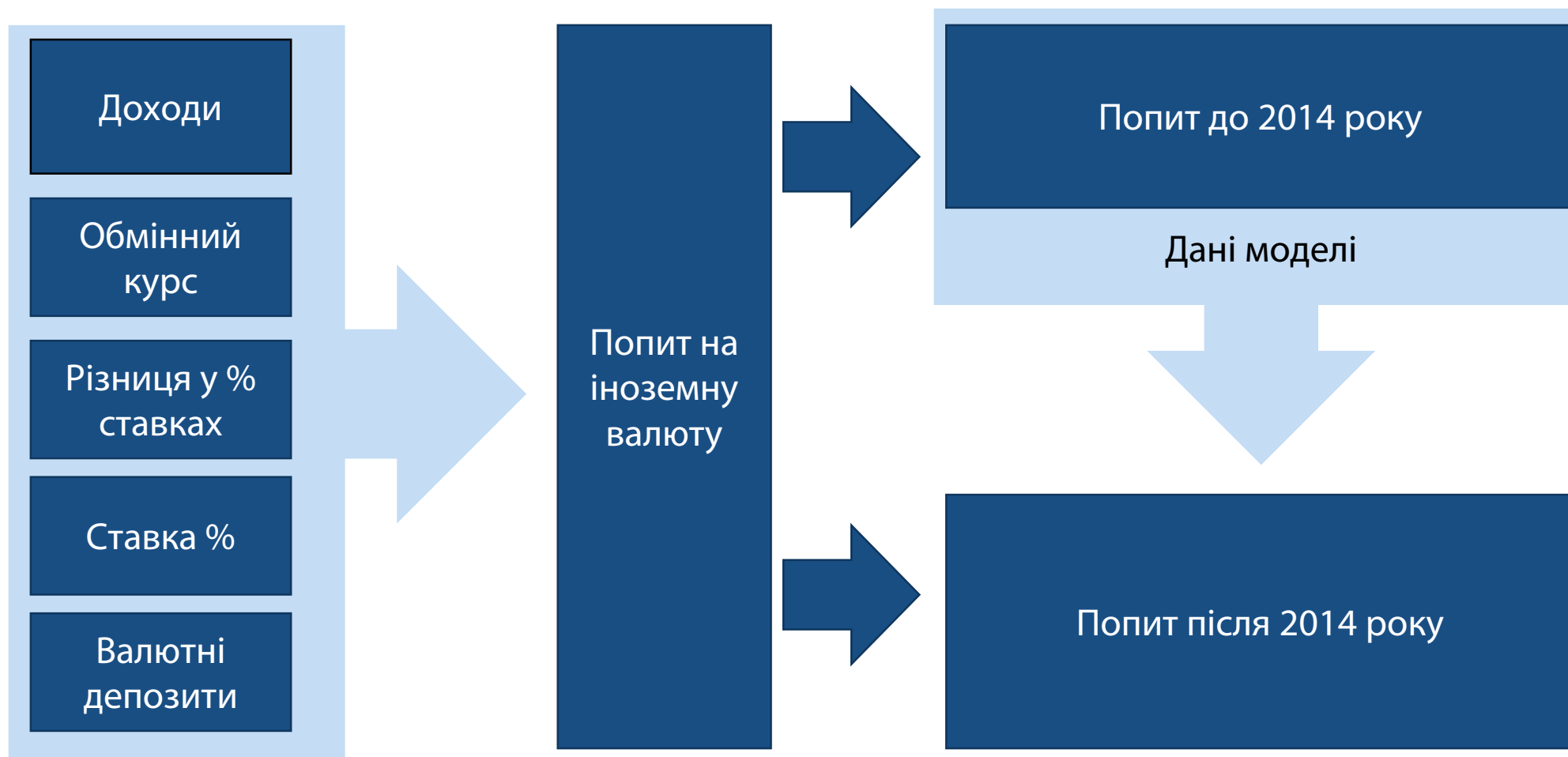
Джерело: НБУ, розрахунки ЦЕС

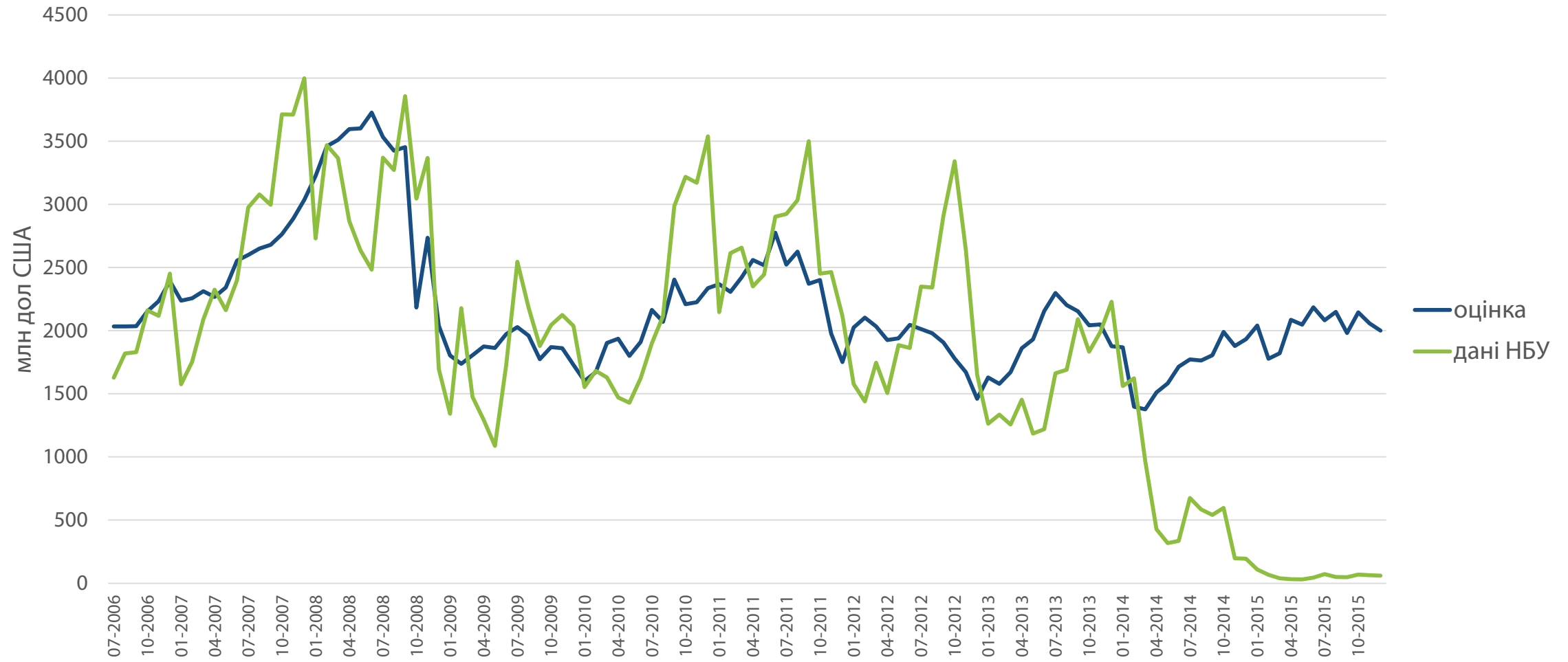
Обсяг готівкової іноземної валюти, що використовується населенням як засіб обміну (тобто конкурує з готівковою гривнею як засіб платежу)

зріс у 2014-2015 рр. на 3,7 - 7,3 млрд дол.

Модель 2. Попит на валюту

Офіційний та оціночний обсяг щомісячної купівлі валюти населенням

Джерело: НБУ, розрахунки ЦЕС

Офіційні дані купівлі іноземної валюти населенням
занижують **реальний обсяг ринку у 18 разів**

Офіційні дані – **\$60 млн**

Оцінка моделі – **\$1,2 млрд**

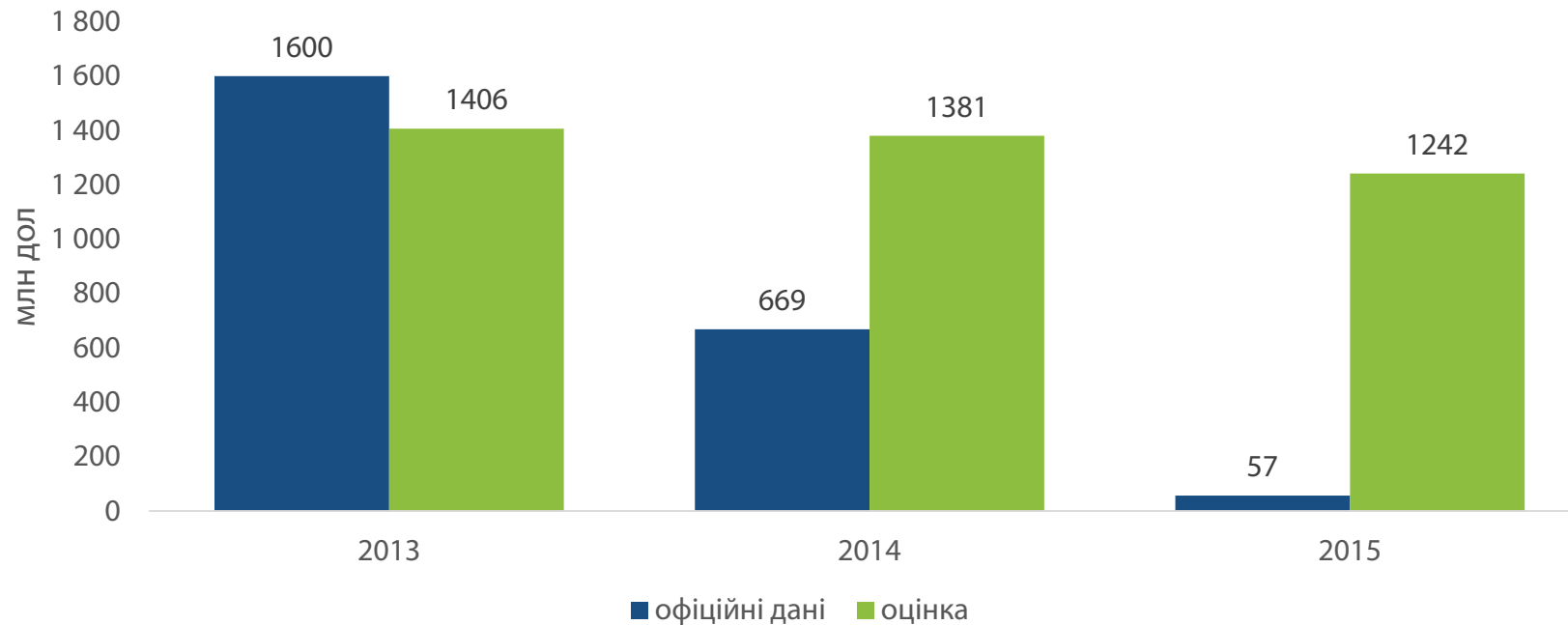

Висновки

- Недовіра – першопричина доларизації

- Недовіра – першопричина доларизації
- Треба враховувати значні обсяги іноземної валюти

- Недовіра – першопричина доларизації
- Треба враховувати значні обсяги іноземної валюти
- Слід зменшити обмеження на готівковому ринку

- Недовіра – першопричина доларизації
- Треба враховувати значні обсяги іноземної валюти
- Слід зменшити обмеження на готівковому ринку
- Потрібні альтернативи готівковій іноземній валюті

ЦЕНТР
ЕКОНОМІЧНОЇ
СТРАТЕГІЇ

ЧОРНИЙ РИНОК ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

вул. Саксаганського, 36Д,
Київ, 01033, Україна
тел.: (044) 492-7970
office@ces.org.ua
www.ces.org.ua
facebook.com/cesukraine
twitter.com/ces_ukraine